

NOTAT

Til Folketingets Kulturudvalg

30. januar 2008

Notat om visse spørgsmål, som ikke behandles i ophavsretslovsforslaget

I bemærkningerne til det netop fremsatte forslag til lov om ændring af ophavsretsloven (L 58) er det anført, at Kulturministeriet vil fremlægge et notat til Folketingets Kulturudvalg om visse spørgsmål, som ikke behandles i lovforslaget. Det drejer sig blandt andet om en række emner, som er behandlet i Kapitel 3-udvalgets betænkning, men som ikke er udmøntet i forslag til ændringer i ophavsretsloven.

I det følgende redegøres for disse spørgsmål.

1. Ophavsret i ansættelsesforhold

1.1. Gældende ret

Udgangspunktet efter ophavsretsloven er, at ophavsretten opstår hos den fysiske person, der har frembragt værket, dvs. ophavsmanden, jf. ophavsretslovens § 1. Ophavsmanden kan herefter helt eller delvist overdrage sine rettigheder ved aftale, jf. ophavsretslovens § 53.

Princippet om, at den, der frembringer et værk, er indehaver af ophavsretten, fører til, at medarbejdere, der frembringer værker som led i deres arbejde for arbejdsgiveren, som udgangspunkt besidder ophavsretten til værket. Det beror derfor på ansættelsesaftalen, i hvilket omfang arbejdsgiveren erhverver rettighederne til de frembragte værker.

Der findes ingen generel regel i ophavsretsloven, som regulerer spørgsmålet om ophavsret i ansættelsesforhold, men alene en specifik bestemmelse i § 59 om edb-programmer.

På nogle områder vil ophavsmanden til et ophavsretligt beskyttet værk ofte være part i et fast ansættelsesforhold, hvor vedkommende som led i arbejdets udførelse løbende frembringer værker, eller hvor vedkommende er ansat med henblik på at frembringe værker for virksomheden.

I tilfælde af manglende aftale mellem parterne gælder det ifølge retspraksis, at arbejdsgiveren erhverver ret til at anvende værker i et vist omfang som led i arbejdsgiverens sædvanlige virksomhed.

Problemstillingen vedrørende ophavsret i ansættelsesforhold er ikke alene et spørgsmål om, hvorvidt rettighederne skal overgå til arbejdsgiveren, men tillige om overdragelsens omfang.

I mange ansættelsesforhold er det forudsat, at arbejdsgiveren opnår ret til at udnytte værker, som de ansatte frembringer under arbejdets udførelse. Overdragelse af rettighederne til værkerne kan også være individuelt aftalt – stiltiende eller udtrykkeligt – eller kan følge af overenskomster på området. Aftaler og overenskomster, som tager stilling til spørgsmålet om ophavsrettens overgang, forekommer i vidt omfang inden for bestemte brancher, fx tv- og dagbladsområdet. Ved bestillingsarbejder er det ofte aftalt, at bestilleren erhverver retten til at bruge værket på en bestemt måde.

1.2. Baggrund

1.2.1. Indledning

I 2003 nedsatte kulturministeren et udvalg bestående af repræsentanter for de skabende og udøvende kunstnere (Samrådet for Ophavsret) og repræsentanter for producenterne og udgiverne (Ophavsretligt Forum). Det fremgik af udvalgets kommissorium, at udvalget bl.a. skulle overveje, om der er behov for en indføre en generel bestemmelse i ophavsretsloven om, at ophavsretten i ansættelsesforhold overgår til arbejdsgiveren, en såkaldt arbejdsgiverregel.

I oktober 2006 afgav udvalget betænkning nr. 1480 om revision af ophavsretslovens kapitel 3 (herefter Kapitel 3-betænkningen). Betænkningen indeholder ikke samlede forslag til lovændringer, men redegør for parternes holdning til en arbejdsgiverregel.

1.2.2. Parternes synspunkter

Ophavsretligt Forums primære ønske er, at der indføres en bestemmelse i ophavsretsloven, hvorefter ophavsretten til værker, der er frembragt af en arbejdstager under udførelsen af dennes arbejde eller efter arbejdsgiverens anvisninger, overgår til arbejdsgiveren. Der er tale om

en generel bestemmelse om overgang af ophavsretten, der omfatter alle kategorier af rettighedshavere. Der henvises nærmere til Kapitel 3-betænkningen, side 43 ff.

Samrådet for Ophavsret er imod indførelsen af en generel arbejdsgiverregel. For så vidt angår Samrådet for Ophavsrets synspunkter henvises nærmere til Kapitel 3-betænkningen, side 47 ff.

1.3. Kulturministeriets overvejelser

Spørgsmålet om ophavsret i ansættelsesforhold har været drøftet med de politiske partier. Kulturministeriet har konstateret, at der ikke har vist sig at være et bredt politisk flertal for at indføre en regel, hvorefter ophavsretten i ansættelsesforhold automatisk overgår til arbejdsgiveren. Der stilles på den baggrund ikke forslag om indførelse af en arbejdsgiverregel i ophavsretsloven eller forslag om anden regulering af ophavsret i ansættelsesforhold.

2. Andre kontraktforhold

2.1. Beskyttelse mod urimelige kontrakter

2.1.1. Gældende ret

Ophavsretsloven indeholder ikke særlige bestemmelser, der beskytter ophavsmanden mod helt eller delvist urimelige kontrakter.

Ophavsretslovens § 53 indeholder imidlertid regler om adgangen til ved aftale at overdrage ophavsrettigheder og bidrager til fortolkningen af sådanne aftaler.

§ 53, stk. 1, fastslår, at ophavsmanden frit kan råde over sine rettigheder ved aftale, hvilket ofte er en forudsætning for, at ophavsmanden kan udnytte sit værk økonomisk. De økonomiske rettigheder kan overdrages i overensstemmelse med de almindelige principper om formuerettigheders overdragelighed. Aftalefriheden er dog begrænset for så vidt angår de ideelle rettigheder, jf. § 3, og retten til følgeretsvederlag i henhold til § 38. De ideelle rettigheder kan kun overdrages i tilfælde, hvor der er tale om en nærmere afgrænset brug af værket, mens retten til følgeretsvederlag er uoverdragelig.

Ophavsmanden kan råde frit over rettighederne ved at overdrage disse til en eller flere medkontrahenter med eller uden begrænsninger til fx en bestemt tid, et bestemt land eller et bestemt oplag. En rettighedsoverdragelse kan være begrænset til en delvis overdragelse, således at ophavsmanden bevarer de øvrige rettigheder, som efterfølgende kan overdrages til anden side. Der forekommer også ubegrænsede overdragelser, herunder i form af såkaldt frikøb af alle rettigheder.

Også retten til fremtidige værker, fremtidige rettigheder og fremtidige udnyttelsesmuligheder – dvs. rettigheder, som vedrører forhold, der ikke eksisterer på aftaletidspunktet – kan overdrages. Vurderingen af, om fremtidige rettigheder er overdraget, beror på en konkret fortolkning af aftalen. Såfremt også fremtidige rettigheder må anses for omfattet af aftalen, men dette vil føre til åbenbart urimelige resultater, vil der ifølge forarbejderne til ophavsretsloven kunne ske tilsidesættelse efter aftalelovens § 36.

Ophavsretslovens § 53, stk. 2, præciserer, at overdragelse af eksemplarer af et værk ikke indbefatter overdragelse af selve ophavsretten, medmindre andet aftales eller forudsættes ved overdragelsen af eksemplarerne. Dette gælder også ved overdragelse af unika, fx malerier og skulpturer. Køberen må råde over det konkrete værkseksemplar ved visning, men må ikke fremstille eksemplarer af værket, da ophavsmanden fortsat besidder eneretten hertil.

Ophavsretslovens § 53, stk. 3, bidrager imidlertid til fortolkning af aftaler om overdragelse af ophavsmandens rettigheder. Det følger af bestemmelsen, der kaldes specialitetsgrundsætningen, at en overdragelse af retten til at udnytte et værk i en bestemt henseende ikke omfatter retten til at udnytte værket i andre henseender. Fx opnår et forlag, som alene erhverver retten til at udgive et værk i bogform, ikke dermed ret til at filmatisere bogen. Med bestemmelsen er der således indført et generelt princip om restriktiv fortolkning af uklare aftaler om overdragelse af rettigheder, hvilket i praksis indebærer, at det er rettighedserhververen eller den, der hævder at have erhvervet rettighed af ophavsmanden, der har bevisbyrden for, at en udnyttelsesret er overdraget. Specialitetsgrundsætningen bevirker, at erhververen alene opnår de rettigheder, som kan antages at være omfattet af aftalen. § 53, stk. 3, er præceptiv og kan dermed ikke fraviges ved aftale. Bestemmelsen er ikke relevant i ansættelsesforhold, hvor spørgsmålet om omfanget af ophavsrettens overgang, i det omfang, dette ikke er reguleret i ansættelsesaftalen, følger af retspraksis, hvorefter ophavsretten går over til arbejdsgiver i det omfang, det er nødvendigt for arbejdsgivers sædvanlige virksomhed, jf. pkt. 2.1.2 ovenfor.

Ophavsretlige aftaler om overdragelse vil endvidere efter omstændighederne kunne tilsidesættes med hjemmel i aftalelovens § 36, hvis aftalen fører til et urimeligt resultat. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

”En aftale kan ændres eller tilsidesættes helt eller delvis, hvis det vil være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre den gældende. Det samme gælder andre retshand-
ler.”

Efter forarbejderne til ophavsretsloven forudsættes aftalelovens § 36 at kunne blive bragt i anvendelse i tilfælde, hvor værket giver et større økonomisk udbytte end antaget ved aftalens indgåelse, og hvor der således foreligger et misforhold mellem værdien af de overdragne rettigheder og vederlaget. Da bestemmelsen blev gennemført i 1975, afløste den bl.a. en særlig regel i ophavsretsloven om tilsidesættelse af aftaler, som fører til ”åbenbart urimelige resultater”.

Det må antages, at eksistensen af aftalelovens § 36, der kun i få tilfælde har været påberåbt i ophavsretssager for domstolene, har en vis præventiv effekt i forhold til aftaler om overdragelse af ophavsrettigheder.

I Højesterets afgørelse trykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2002, side 1224 havde en komponist i 1923 indgået aftale om overdragelse af rettighederne til sit musikværk til et musikforlag. Komponisten handlede i strid med aftalen og indgik som kompensation herfor en aftale med musikforlaget om overdragelse af rettigheder i form af betaling af en andel af værkets rettighedsindtægter til musikforlaget. Aftalen blev tilsidesat med henvisning til aftalelovens § 36 på grund af aftalens karakter af en løbende bod i resten af beskyttelsestiden. Højesteret udtalte, at ophavsrettigheder strækker sig over mange år, og at et værk vil kunne udnyttes på mange måder eller i en udstrækning, som ophavsmanden ikke kunne regne med ved aftalens indgåelse.

Endvidere udtalte Højesteret, at ”fravigelser af sædvanlige fordelingsnøgler eller af nøgler, som er aftalt mellem de relevante organisationer, vil kunne tilsidesættes i medfør af aftalelovens § 36, medmindre de er rimeligt begrundede og kendelige for parterne i de enkelte tilfælde”.

I Højesterets afgørelse trykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2003, side 23 havde oversætteren af en tegneserie indgået aftale om overdragelse af retten til at udgive værket mod betaling af et engangshonorar som endelig afregning. Indholdet af aftalen svarede til det sædvanlige indhold af sådanne aftaler på daværende tidspunkt. Forlaget optrykte senere et nyt oplag af værket uden

samtykke eller honorering af ophavsmanden, som under sagen nedlagde påstand om betaling for uberettiget brug af værket i forbindelse med forlagets efterfølgende optryk af værket. Højesteret udtalte, at den omsætning, som værket havde skabt, ikke kunne påregnes ved aftalens indgåelse. Oversætteren var imidlertid klar over den gevinstmulighed, som aftaleforholdet indebar, og Højesteret fandt derfor, at aftalen ikke kunne tilsidesættes.

2.1.2. Samrådet for Ophavsrets hovedsynspunkter

Samrådet for Ophavsret er af den opfattelse, at aftaler om overdragelse af ophavsrettigheder giver anledning til en række vanskeligheder, og der derfor er behov for ændringer af og tilføjes til bestemmelserne i kapitel 3 om overdragelse af rettigheder med henblik på at styrke ophavsmændenes position over for rettighedserhververne. Der henvises nærmere til side 220 ff. i betænkningen.

Samrådet for Ophavsrets anbefalinger er på side 57 ff. i betænkningen sammenfattet til følgende:

”1. Generel, indledende bestemmelse, som præciserer, at udnyttelsen af et værk normalt forudsætter, at der til ophavsmanden ydes et rimeligt vederlag, som står i forhold til værkets værdi.

Bestemmelsen har for det første karakter af en programmerklæring, som knytter aftalen sammen med ophavsrettens formål. Hermed understreges den almene samfundsmæssige interesse i at opnå en rimelig fordeling af den ophavsretlige belønning mellem parterne. Bestemmelsen har for det andet betydning ved den konkrete fortolkning af en aftale, fastlæggelsen af et rimeligt vederlag m.v.

2. Bestemmelse, som giver ophavsmanden en mulighed for at kræve en skriftlig aftale.

Reglen har til formål at beskytte forfatteren som den svage aftalepart gennem en eksplicitering af aftalens vilkår. Kravet vil almindeligvis kunne opfyldes ved anvendelse af en standardaftale. Ud over at bidrage til gennemsigtighed har bestemmelsen således også som formål at fremme udbredelsen af skriftlige aftaler og at opmuntre organisationerne på området til at etablere standardaftaler (agreed documents).

3. Bestemmelse, som sikrer ophavsmandens krav på rimeligt vederlag.

Denne bestemmelse er central. Den har et dobbelt formål:

- I. forhindre misbrug ved at garantere ophavsmanden mindst et ”rimeligt vederlag” og
- II. tilskynde de modstående organisationer til at indgå standardaftaler, som præciserer indholdet af det ”rimelige vederlag”.

Det første punkt realiseres ved, at bestemmelsen gøres præceptiv. Det andet punkt ved opstillingen af en formodningsregel, hvorefter det vederlag, som fremgår af en standard-

aftale indgået på organisationsplan, skal anses for ”rimeligt”, medmindre helt særlige forhold gør sig gældende.

4. Bestseller-regel

Bestemmelsen skal finde anvendelse i tilfælde, hvor der består et misforhold mellem ophavsmandens vederlag og den værdi, som værket viser sig at have, og som ifølge aftalen alene kommer forlaget til gode. I den klassiske ”bestseller-situationen”, som er typeeksemplet, skyldes dette misforhold, at forfatterens vederlag er fastsat ud fra en forventning om, at værket har mindre værdi, end det viser sig at være tilfældet. Der er således tale om en ”ex post-vurdering”, dvs. en vurdering, som inddrager omstændighederne efter aftaleindgåelsen.

5. Bedre regler om fortolkning

Specialitetsprincippet bør lovnormeres udtrykkeligt således, at det fastslås, at alle aftaler, herunder også udtrykkelige aftaler om en fuldstændig overdragelse, skal fortolkes indskrænkende. Fortolkningsbehovet opstår kun i tilfælde af uklare aftaler, og standardaftaler vil normalt være klare. Betydningen af specialitetsreglen vil således aftage i takt med, at området reguleres ved standardaftaler. Bestemmelsen i § 53, stk. 3, må formentlig antages at være præceptiv, men det bør præciseres udtrykkeligt, at dette er tilfældet.

6. Bedre regler om aftalekontrol

Bestemmelserne i ophavsretslovens §§ 54, 55 og 57 udgør et godt udgangspunkt for reguleringen, idet de dog ikke i deres nuværende form er skarpe nok. Bestemmelserne bør således gøres beskyttelsespræceptive.

7. Bedre regler om præceptivitet

De ovenfor nævnte beskyttelsesregler bør ikke kunne fraviges ved aftale til ugunst for ophavsmanden. Reglerne skal dog formuleres på en sådan måde, at de ikke afskærer en forfatter fra at forære sit værk væk i public domain eller udnytte det i videnskabelige miljøer, open source o.lign. Reglerne må ikke kunne fraviges gennem bestemmelser om lovvalg.

8. Særlig regel om ugyldighed

Samrådet finder, at der på trods af en regulering som den ovenfor foreslåede, og selv om de respektive områder måtte blive præget af omfattende standardaftaler, er behov for en særlig ophavsretlig regel om ugyldighed, som kan fange de tilfælde af urimelige aftaler på området, som måtte opstå. Det er således Samrådets opfattelse, at det var en fejl, at § 29 blev ophævet. Samrådet finder endvidere, at de forudsætninger, som lå til grund for ophævelsen i form af en antagelse om, at beskyttelsesbehovet ville blive opsuget af aftalelovens § 36, har vist sig ikke at holde stik.”

2.1.3. Ophavsretligt Forums synspunkter

Ophavsretligt Forum argumenterer imod en ændring af de nuværende bestemmelser om overdragelse af rettigheder, der i høj grad bygger på aftalefrihed. For så vidt angår Ophavsretligt Forums baggrund herfor henvises der nærmere til betænkningen side 60 ff.

2.1.4. Kulturministeriets overvejelser

Kulturministeriet fremsatte i begyndelsen af 1995 forslag til en ny ophavsretslov. Forslaget til kapitel 3 indebar en modernisering og forenkling af de gældende bestemmelser, og de hidtidige særlige bestemmelser om forlagsaftaler blev erstattet af nye og generelle bestemmelser, der vedrørte alle aftaletyper.

Lovforslaget, der i høj grad byggede på anbefalingerne fra Ophavsretsudvalget, indeholdt forslag til dels nye almindelige bestemmelser om overdragelse af ophavsrettigheder (§§ 54-55), dels en ny bestemmelse om afregning og kontrol (§ 57). Herudover videreførtes en række bestemmelser fra 1961-loven i den nye 1995-lov. Udvalget havde særligt overvejet, om der burde ske en udbygning af reguleringen af omhandlede kontrakttyper, herunder om der burde tilføjes reguleringer af andre kontraktformer, eller om man i stedet burde forenkle de allerede gældende regler om rettighedsoverdragelse. Et enigt udvalg konkluderede, at en meget detaljeret regulering ikke var hensigtsmæssig på ophavsrettens område, og begrundede bl.a. dette med, at området er kendetegnet ved at være et retsområde, der ændrer sig hurtigt og ofte som følge af den teknologiske udvikling. En detaljeret lovgivning ville dermed risikere en hurtig forældelse. Udvalget anbefalede i stedet få og centrale regler i loven, som skulle fastlægge nogle centrale principper, der burde iagttages ved enhver overdragelse af ophavsrettigheder. Kulturministeriet tilsluttede sig udvalgets konklusion. (FT 1994-95, s. 1379 A)

Udvalget havde dernæst foreslået, at bestemmelserne om overdragelse af ophavsrettigheder burde gøres ufravigelige. Kulturministeriet bemærkede hertil, at der ikke var påvist tilstrækkeligt behov for at fravige det i dansk ret almindeligt gældende princip om aftalefrihed, når det gælder overdragelse af ophavsret. I overensstemmelse hermed blev der i lovforslaget opretholdt et udgangspunkt om aftalefrihed mellem parterne. (FT 1994-95, s. 1380 A)

Kulturministeriet er fortsat af den opfattelse, at aftalefriheden bør være det bærende princip også for overdragelser på ophavsrettens område. Kun såfremt særlige grunde taler herfor, bør der indføres nye bestemmelser, der regulerer rettighedsovergangen.

Det er Kulturministeriets vurdering, at det er vanskeligt at opnå rimelige vilkår for aftaler om overdragelse af ophavsret gennem lovgivning. Det er i højere grad aftaleparterne, der har de nødvendige forudsætninger for at fastsætte de vilkår, der i de enkelte aftaler må anses rimelige

for begge parter. Detaljeret lovgivning om vilkårene for aftaler mellem ophavsmænd og rettighedserhververe vil endvidere kunne medvirke til at blokere for den fleksibilitet, der er af stor betydning ved indgåelsen af aftaler.

Hertil kommer, at aftalelovens § 36 sikrer, at urimelige aftaler vil kunne tilsidesættes helt eller delvist af domstolene. Bestemmelsen tilgodeser i høj grad de behov, der måtte være for at sikre sig mod urimelige aftaler på området. Højesteret har i Tango Jalousie-afgørelsen fra 2002 (Ugeskrift for Retsvæsen 2002 s. 1224) anvendt bestemmelsen i en sag mellem en komponists arvinger og et musikforlag, hvilket førte til delvis tilsidesættelse af en aftale, der havde karakter af en løbende bod for brud på en anden indgået aftale med musikforlaget. Anvendelsen i den konkrete sag understreger, at domstolene er parate til at tilsidesætte aftaler med hjemmel i denne bestemmelse, såfremt en aftale i modsat fald vil føre til urimelige resultater.

Særligt for så vidt angår anvendelsesområdet for aftalelovens § 36 i forhold til aftaler om overdragelse af ophavsrettigheder bemærker Højesteret følgende:

”Under hensyn til, at ophavsrettigheder strækker sig over mange år, og at et værk efter en række år vil kunne blive udnyttet på en måde eller i en udstrækning, som man ikke kunne regne med ved forlagsaftalens indgåelse, finder Højesteret, at fravigelser af sædvanlige fordelingsnøgler eller af nøgler, som er aftalt mellem de relevante organisationer, vil kunne tilsidesættes i medfør af aftalelovens § 36, medmindre de er rimeligt begrundede og kendelige for parterne i det enkelte tilfælde.”

Hvis aftaler følger standardaftaler mellem parterne, har det således formodningen imod sig, at aftalen kan tilsidesættes med henvisning til aftalelovens § 36. Hvis aftalen derimod fraviger standardvilkår, vil der være en større formodning for, at aftalen vil kunne tilsidesættes med henvisning til aftalelovens § 36.

På den baggrund finder Kulturministeriet, at aftalelovens § 36 i alt overvejende grad tager højde for Samrådet for Ophavsrets synspunkter, idet urimelige aftaler allerede efter gældende ret i tilstrækkeligt omfang vil kunne tilsidesættes helt eller delvist. Ministeriet finder det derfor ikke påkrævet at indføre nye særlige regler herom.

For så vidt angår Samrådet for Ophavsrets foreslåede ændringer af og tilføjelser til bestemmelserne i kapitel 3 til beskyttelse mod urimelige kontraktforhold bemærkes særligt følgende:

Ad 1 - generel indledende bestemmelse, som præciserer, at udnyttelsen af et værk normalt forudsætter, at der til ophavsmanden ydes et rimeligt vederlag, som står i forhold til værkets værdi.

Danmark har en veludviklet organisatorisk infrastruktur med fagforeninger, faglige sammenslutninger, kollektive aftaler m.v. Dette gælder også på ophavsretsområdet, hvor såvel ophavsmand som rettighedserhververe typisk er organiserede i større faglige sammenslutninger.

Sådanne faglige sammenslutninger sikrer den fornødne professionalisme og erfaring, når der skal indgås aftaler mellem ophavsmænd og rettighedserhververe, hvilket betyder, at der ikke er det samme behov for detaljerede, ufravigelige lovregler, som der kunne være uden en sådan organisatorisk struktur.

På den baggrund og af de grunde, som er anført ovenfor under indledningen, er det Kulturministeriets vurdering, at der ikke er grundlag for at indføre en generel bestemmelse, som skal præcisere, at udnyttelsen af et værk normalt forudsætter, at der til ophavsmanden ydes et rimeligt vederlag, som står i forhold til værkets værdi. Det må i stedet være op til parterne at fastsætte, hvad der i den enkelte aftale må anses for at være et rimeligt vederlag.

Ad 2 og 3 - bestemmelse, som giver ophavsmanden en mulighed for at kræve en skriftlig aftale samt bestemmelse, som sikrer ophavsmanden krav på rimeligt vederlag

Udgangspunktet i dansk aftaleret er, at mundtlige aftaler er lige så bindende som skriftlige aftaler. I praksis har mundtlige aftaler dog ikke nævneværdig betydning, hvilket særligt kan forklares med de bevismæssige vanskeligheder, der er forbundet med at dokumentere det nærmere indhold af en mundtlig aftale.

Det kan lægges til grund, at også på ophavsretsområdet, indgås langt overvejende del af ophavsrets aftaler på skriftligt grundlag, og et lovkrav om skriftlighed vil dermed ikke have den store betydning i praksis.

Kulturministeriet finder således ikke, at der i tilstrækkelig grad er dokumenteret et behov for indførelse af et lovkrav om skriftlighed ved indgåelse af ophavsrets aftaler, et krav, der i øvrigt vil bryde med dansk retstradition om aftalefrihed.

I forbindelse med overdragelse af ophavsrettigheder er der på visse områder tradition for anvendelse af standardaftaler, mens der på andre områder i højere grad indgås individuelle aftaler om vilkårene for rettighedsoverdragelsen.

Kulturministeriet deler den opfattelse, at det kan være formålstjenligt med standardaftaler, da dette kan øge muligheden for gennemsigtighed på området, ligesom det vil bidrage til at sikre en vis ensartethed inden for de enkelte områder. Standardaftaler vil dernæst bidrage til at sikre rimelige aftaler på området, således som det også er forudsat af Højesteret i Tango Jalousie-afgørelsen.

Kulturministeriet finder dog ikke, at der bør lovgives herom, men er derimod af den opfattelse, at det må være op til parterne at aftale sig frem til sådanne standardaftaler.

Ad 4 - bestseller-regel

Bestemmelsen skal sikre ophavsmanden det vederlag, der står i forhold til værkets værdi på indtjeningstidspunktet og vil indebære, at de forudsætninger der er lagt til grund ved aftaleindgåelsen vil være uden afgørende betydning i bestseller-situationen. I praksis kan det fx betyde, at ophavsmanden, for at få sit værk udgivet, accepterer en række dårlige aftalevilkår, idet en bestseller-bestemmelse sikrer, at disse aftalevilkår tilsidesættes, såfremt værket viser sig at være en succes.

I dansk ret lægges der stor vægt på de aftalemæssige forudsætninger, hvilket bl.a. ses i Højesterets afgørelse i Tango Jalousie-dommen, hvor muligheden for at forudse hvordan begivenhederne vil forløbe over tid blev tillagt stor betydning. Med henvisning til at en fravigelse af sædvanlige fordelingsnøgler havde fundet sted ved aftale mellem sagens parter, og denne fravigelse førte til et urimeligt resultat, som ikke havde kunne forudses ved aftalens indgåelse, blev aftalen på dette punkt tilsidesat med henvisning til aftalelovens § 36.

Kulturministeriet finder herefter ikke, at der er grundlag for at ændre på denne retstradition ved at indføre en bestemmelse, der vil give ophavsmanden alle fordele i forbindelse med overdragelse af rettighederne til et værk.

Ad 5 - bedre regler om fortolkning

Specialitetsgrundsætningen i § 53, stk. 3, medfører et generelt princip om, at uklare aftaler om overdragelse af rettigheder skal fortolkes restriktivt. Bestemmelsen er præceptiv og kan dermed ikke fraviges til skade for ophavsmanden.

Indførelse af en bestemmelse om at alle aftaler skal fortolkes indskrænkende og til fordel for ophavsmanden, således som det er foreslået af Samrådet for Ophavsret, vil umiddelbart indebære, at ikke alene uklare og upræcise aftaler skal underlægges en sådan indskrænkende fortolkning, men at dette gælder enhver aftale, uanset hvor klart og præcist denne måtte være affattet.

Det er Kulturministeriets opfattelse, at en sådan udvidelse af den nuværende specialitetsgrundsætning alene vil være af teoretisk betydning. I praksis vil det kun være uklare og upræcise aftaler, der giver anledning til fortolkningstvivl. Den nuværende specialitetsgrundsætning sikrer, at der i sådanne situationer anlægges en restriktiv fortolkning. Klare og præcise aftaler vil i modsætning hertil ikke give anledning til fortolkningstvivl, hvorfor specialitetsgrundsætningen ikke har betydning ved sådanne aftaler.

Kulturministeriet finder herefter ikke, at Samrådet for Ophavsret i tilstrækkelig grad har dokumenteret, at der er behov for en lovændring på dette område.

Ad 6 og 7 - bedre regler om aftalekontrol og bedre regler om præceptivitet

Som det er anført ovenfor i indledningen under pkt. 3.2.4 bør aftalefriheden fortsat være det bærende princip ved aftaler om overdragelse af ophavsrettigheder, og kun hvis helt særlige hensyn gør sig gældende, bør aftalereglerne være ufravigelige. Kulturministeriet finder på den baggrund ikke grundlag for generelt at gøre aftalereglerne i ophavsretsloven præceptive. Der henvises til pkt. 3.3 for så vidt angår spørgsmålet om præceptivitet i forhold til bestemmelserne om udnyttelsespligt i §§ 54 og 55.

Det betyder også, at der ikke fra lovgivers side bør udarbejdes særregler om parternes mulighed for at aftale lovvalg i forbindelse med indgåelse af aftaler om overdragelse af ophavsrettigheder. Det følger ligesom den almindelige aftalereglerne i den internationale privatret.

Ad 8 - særlig regel om ugyldighed

Af de grunde som er anført under indledningen særligt vedrørende aftalelovens § 36, finder Kulturministeriet ikke, at der er tilstrækkeligt behov for en genindførelse af den tidligere § 29 i ophavsretsloven til regulering af urimelige kontrakter.

2.2. Ophavsretslovens § 56

2.2.1. Gældende ret

Denne bestemmelse indeholder særlige aftaleregler, som sikrer ophavsmanden mod uønsket videreoverdragelse af værket samt uønskede ændringer af værket efter overdragelse af rettigheder til værket.

Erhververen opnår ved en overdragelse af rettighederne ret til at udnytte et værk i sin oprindelige form, hvilket vil sige den form, som ophavsmanden har afleveret værket i. Erhververen har som udgangspunkt ikke ret til at foretage ændringer i værket, idet erhververen må bruge værket, som det er. Dette udgangspunkt modificeres ved § 56, stk. 1, der hjemler, at erhververen kan foretage ændringer, hvis det er sædvanligt eller åbenbart forudsat ved overdragelsen. Det er således tilladt at foretage ændringer, der er nødvendige for udnyttelsen. I praksis er det ved mange udnyttelsesformer nødvendigt at foretage ændringer af mere eller mindre tekniske grunde. Sådanne ændringer kan fx forekomme ved overdragelse af retten til at filmatisere en roman, hvilket kræver en bearbejdelse af værket, som udgør en forudsætning for filmatiseringen. Hvorvidt en given ændring er hjemlet ved bestemmelsen, afhænger af værkets art. Værker af mere teknisk karakter er mindre beskyttede mod erhververens ændringer end værker af mere kunstnerisk karakter.

§ 56, stk. 2, fastslår, at ophavsretten ikke kan videreoverdrages uden ophavsmandens samtykke, medmindre en sådan videreoverdragelse er sædvanlig eller åbenbart forudsat i aftalen. Dette vil fx være tilfældet, hvis erhververens udnyttelse af rettighederne forudsætter en videreoverdragelse. En overdragelse af ophavsretten i forbindelse med salg af erhververens forretning, hvor rettighederne overdrages sammen med forretningen, kan ifølge lovmotiverne normalt ske uden samtykke.

Bestemmelserne i § 56 går forud for de almindelige regler om aftalefortolkning, men kan fraviges ved aftale mellem parterne, jf. § 53, stk. 4.

2.2.2. Samrådet for Ophavsrets synspunkter

Samrådet for Ophavsret anerkender, at der kan være behov for at ændre i overdragne værker, hvorfor en bestemmelse om at ændringer kan finde sted, når dette er sædvanligt eller åbenbart forudsat i aftalen er rimelig.

Da der dog ses en stigende tendens til, at rettighedserhververen rutinemæssigt betinger sig at kunne foretage ændringer i et værk, bør bestemmelsen efter Samrådet for Ophavsrets opfattelse suppleres med et krav om, at man i klausuler, hvorefter erhververen kan ændre i værket, konkretiserer, hvilke ændringer der er tale om samt formålet hermed.

2.2.3. Ophavsretligt Forums synspunkter

Ophavsretligt Forum er af den opfattelse, at ophavsretslovens § 56 fungerer rimeligt i praksis. Ophavsretligt Forum kan ikke tilslutte sig Samrådet for Ophavsrets ønske om en udvidelse af bestemmelsen med henblik på at erhververen skal konkretisere, hvilke ændringer ud over det sædvanlige, man måtte ønske at foretage i værket, da dette i praksis ikke nødvendigvis vil være muligt at forudse på aftaleindgåelsestidspunktet.

Ophavsretligt Forum foreslår derfor, at bestemmelsen bevares uændret.

2.2.4. Kulturministeriets overvejelser

Kulturministeriet har lagt vægt på, at såvel ophavsmændene som producenterne er af den opfattelse, at § 56 i dag fungerer tilfredsstillende og ikke bør gøres præceptiv.

Det er herudover Kulturministeriets opfattelse, det er op til parterne at aftale sig frem til, hvornår det er hensigtsmæssigt at specificere påtænkte ændringer i et værk.

Endelig sikrer ophavsretsloven allerede i dag, at der ikke lovligt kan ændres i et værk på en måde, der er krænkende for ophavsmandens litterære eller kunstneriske anseelse eller egenart, jf. ophavsretslovens § 3, stk. 2.

Kulturministeriet finder således ikke, at der i tilstrækkelig grad er dokumenteret et behov for en ændring af den nuværende § 56.

2.3. Ophavsretslovens § 58

2.3.1. *Gældende ret*

Bestemmelsen indeholder særlige regler om indspilning af film. Det drejer sig om bidrag, som bliver til i forbindelse med filmoptagelsen. Denne såkaldte filmformodningsregel indeholder en formodning for, at en producent af en film har erhvervet rettighederne til at råde over værket. Formodningsreglen begrundes med, at kunstnerne bag filmen er bekendt med, at filmen fremvises i biografen mv., og kunstnerne bør ikke kunne forhindre kommerciel udnyttelse af filmen. På grund af det store antal kunstnere, der bidrager til filmproduktioner, er det omfattende og tidskrævende at træffe aftale om rettighedsoverdragelse med samtlige kunstnere. Bestemmelsen afklarer forholdet omkring producentens legitimation til at råde over værket, således at spørgsmålet om retten til at råde over filmen ikke henstår uafklaret, hvis parterne ikke har truffet aftale herom.

Bestemmelsen indebærer ikke, at der sker overdragelse af rettighederne uden vederlag eller uden nærmere aftale om vilkår, men alene en legitimation for producenten til at råde over rettighederne i forhold til tredjemand. Bestemmelsen medfører således ikke, at rettighederne anses for overdraget. Hvis producenten udnytter filmen uden at have erhvervet rettighederne, vil der således være tale om en krænkelse af ophavsmandens rettigheder. Producenten er som følge af bestemmelsen legitimeret til at påtale krænkelse af de i bestemmelsen nævnte rettigheder.

Filmformodningsreglen finder anvendelse på film-, tv- og videogramproduktioner. Reglen omfatter alle bidrag til filmen under forudsætning af, at der er indgået en mundtlig eller skriftlig aftale om at medvirke ved indspilning af filmen. Reglen omfatter retten til eksemplarfremstilling og -spredning, offentlig fremførelse samt tekstning og lignende. Filmatisering af allerede eksisterende værker og værker som drejebøger, dialoger og musikværker, der er frembragt med henblik på filmen, er, efter § 58, stk. 2, specifikt undtaget. Bestemmelsen finder heller ikke anvendelse på hovedinstruktøren eller på udøvende kunstners bidrag.

Formodningsreglen kan i sagens natur fraviges ved aftale.

2.3.2. *Ophavsretligt Forums synspunkter*

Ophavsretligt Forum ønsker bestemmelsen i § 58 udvidet til ikke alene at være en legitimationsregel, men derimod være en deklaratisk regel om egentlig overdragelse af rettigheder fra de medvirkende til en filmproducent, således at alle udnyttelsesformer til en filmproduktion tilkommer filmproducenten. Ophavsretligt Forum ønsker endvidere, at en sådan bestemmelse udvides til også at omfatte sceneværker, ligesom den skal finde anvendelse på udøvende kunstneres fremførelser, jf. ophavsretslovens § 65.

Ophavsretligt Forum er af den opfattelse, at det er uhensigtsmæssigt og utidssvarende, at ophavsretsloven ikke indeholder en deklaratisk bestemmelse om, at alle udnyttelsesformer for en filmproduktion tilkommer producenten. Tilsvarende finder Ophavsretligt Forum, at alle udnyttelsesformer for en sceneproduktion, bør tilkomme producenten.

Ophavsretligt Forum foreslår på den baggrund, at filmformodningsreglen i § 58 får følgende ordlyd:

”En aftale om at medvirke ved frembringelsen af et sceneværk eller et filmværk indebærer, at ophavsrettighederne til den medvirkendes bidrag overgår til producenten, der herved har eneret til at råde over værket som anført i § 2.
Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse på allerede eksisterende værker.”

2.3.3. Samrådet for Ophavsrets synspunkter

Samrådet for Ophavsret ønsker ikke en ændring af filmformodningsreglen i ophavsretslovens § 58 og henviser til, at bestemmelsen er formuleret i overensstemmelse med den obligatoriske regel i Bernerkonventionens artikel 14 bis, og ikke bør udvides ud over dette område.

Det er dernæst Samrådet for Ophavsrets opfattelse, at bestemmelsen ikke har stor betydning i praksis, da filmproducenterne enten gennem kontrakter eller gennem kollektive overenskomster erhverver alle de rettigheder, der ønskes.

2.3.4. Kulturministeriets overvejelser

Et ønske om en udvidelse af bestemmelsen i § 58 til også at omfatte udøvende kunstnere er tidligere rejst af producenterne i forbindelse med lovrevisioner i 1995 og 1996. Kulturministeriet vurderede dengang, at der ikke forelå noget klart behov for generelt at lade bestemmelsen i § 58, stk. 1, finde anvendelse på udøvende kunstneres fremførelser, der er udført med henblik på

filmen. Ministeriet tilkendegav at ville afvente udviklingen inden for EU og andre internationale sammenhænge, inden der blev taget stilling til en eventuel indførelse af en generel formodningsregel. I forlængelse heraf tilkendegav ministeriet endvidere, at den lovgivningsmæssige linje er, at formodningsregler ikke bør være gældende i dansk ophavsretslovgivning, medmindre dette klart følger af krav og internationale forpligtelser på området.

Det er fortsat Kulturministeriets opfattelse, at der alene bør være formodningsregler i ophavsretsloven i det omfang, dette er nødvendiggjort af internationale forpligtelser.

På WIPO's diplomatiske konference i december 1996 blokerede samtlige EU-lande for vedtagelsen af en international traktat om beskyttelse af de udøvende kunstners audiovisuelle rettigheder på grund af et amerikansk krav om, at traktaten skulle indeholde en formodningsregel om rettighedernes overgang til producenten. Der har dermed ikke været grundlag for en international udvidelse af filmformodningsreglen til også at omfatte udøvende kunstnere.

Da der således ikke inden for EU eller i andre internationale sammenhænge i øvrigt er sket en udvikling på dette område, er der ikke grundlag for indførelsen af en mere generel filmformodningsregel.

Ophavsretligt Forum ønsker desuden en udvidelse af bestemmelsen til også at omfatte sceneværker. Bernerkonventionen indeholder ikke bestemmelser af denne karakter, og der er således ingen international forpligtelse til at have en formodningsregel, der vedrører sceneværker. Kulturministeriet finder derfor ikke grundlag for at udvide bestemmelsen i § 58 til også at finde anvendelse på sceneværker.

Kulturministeriet finder det ikke dokumenteret, at de betydelige investeringer, der ligger til grund for skabelsen af filmværker, og som har begrundet filmformodningsreglen i § 58, i samme udstrækning gør sig gældende ved opførelse af sceneværker. Af denne grund, og med henvisning til det ovenfor nævnte vedrørende Kulturministeriets generelle holdning til formodningsregler, findes der ikke at være grundlag for at udvide bestemmelsen til også at omfatte sceneværker.

Endelig har Ophavsretligt Forum tilkendegivet, at der er behov for at ændre bestemmelsen i § 58 fra at være en formodningsregel til at være en deklatorisk regel om overgang af alle rettigheder til producenten.

Indførelse af en sådan bestemmelse vil være en markant afvigelse fra lovgivningens udgangspunkt om, at alle ophavsrettigheder opstår hos ophavsmanden og kun ved aftale kan overgå til andre, medmindre der er tale om edb-programmer udviklet i ansættelsesforhold, hvor alle rettigheder overgår til arbejdsgiveren.

Når det samtidig må lægges til grund, at en retstilstand hvorefter de medvirkende i filmværker m.v. allerede i dag overdrager deres rettigheder til producenterne i forbindelse med, at der indgås aftaler om medvirken, er det Kulturministeriets vurdering, at der ikke er grundlag for at indsnævre aftalefriheden på dette område, der tilsyneladende fungerer uproblematisk i praksis.

3. Kopispærringer og eksemplar fremstilling af pligtafleveret materiale

3.1. Gældende ret

Det følger af ophavsretslovens § 16, stk. 5, at ophavsretten ikke er til hinder for fremstilling af eksemplarer i overensstemmelse med bestemmelserne i pligtafleveringsloven.

Bestemmelsen, der blev indført i ophavsretsloven i 2004 i forbindelse med vedtagelsen af en ny pligtafleveringslov, indebærer, at pligtafleveringsinstitutionerne kan fremstille eksemplarer med henblik på indsamling og bevaring af fx litterære værker, cd'er og andre fonogrammer, internet-hjemmesider, film og radio- og tv-udsendelser. Det er tilladt for institutionerne at fremstille flere eksemplarer (dubletter) og at fremstille eksemplarer i andre og nye formater i det omfang, hensynet til pligtaflevering tilsiger dette. Kun kopiering, der er nødvendig som led i indsamling og bevaring, kan finde sted med hjemmel i bestemmelsen.

Ophavsretsloven indeholder i § 75 c, stk. 1, en bestemmelse, hvorefter det ikke er tilladt uden rettighedshaverens samtykke at omgå effektive tekniske foranstaltninger (kopispærringer) uden samtykke fra rettighedshaveren. Bestemmelsen indebærer, at det ikke er tilladt at fjerne en kopispærring med henblik på at fremstille en kopi af et værk. Det er alene tilladt at fjerne en kopispærring, såfremt dette er nødvendigt for at kunne udnytte værket – fx for at kunne lytte til musikken, se filmen m.v.

Bestemmelsen er en gennemførelse af artikel 6, stk. 1, i infosoc-direktivet, hvorefter medlemslandene er forpligtede til at indføre en passende retlig beskyttelse mod omgåelse af enhver form

for effektive tekniske foranstaltninger, som den pågældende foretager, selv om han ved eller burde vide, at dette er formålet.

3.2. Baggrund

Kulturministeriets er blevet mødt med et spørgsmål om, hvorvidt reglerne i ophavsretslovens § 75 c om kopispæringer indebærer, at pligtafleveringsinstitutionerne ikke kan fremstille eksemplarer i overensstemmelse med reglerne i pligtafleveringsloven, såfremt de værker, der danner grundlag for eksemplar fremstillingen, er belagt med en kopispærring.

Bestemmelsen i ophavsretslovens § 75 c, stk. 1, indebærer i så fald en begrænsning af adgangen til fremstilling af værker i medfør af pligtafleveringsloven, hvilket ikke harmonerer med § 16, stk. 5, hvorefter ophavsretten ikke skal være til hinder for eksemplar fremstilling efter pligtafleveringsloven.

3.3. Kulturministeriets overvejelser

Det følger af artikel 9 i infosoc-direktivet, at direktivet ikke berører bestemmelser vedrørende bl.a. pligtaflevering. Det har dermed ikke været formålet med direktivet, at hverken bestemmelsen i artikel 6, stk. 1, om kopispæringer, som er implementeret i ophavsretslovens § 75 c, stk. 1, eller andre af direktivets bestemmelser i øvrigt, skulle påvirke reglerne om pligtaflevering af værker.

Det har således ikke i forbindelse med direktivets implementering i 2002 været hensigten, at direktivets bestemmelser om kopispæringer skulle finde anvendelse på eksemplar fremstilling efter pligtafleveringsloven.

Kulturministeriet finder på den baggrund, at ophavsretslovens § 16, stk. 5, skal fortolkes således, at reglerne i ophavsretslovens § 75 c om kopispæringer, der i et vist omfang begrænser adgangen til eksemplar fremstilling, ikke finder anvendelse på eksemplar fremstilling på grundlag af reglerne i pligtafleveringsloven.

På den baggrund findes det ikke nødvendigt at foreslå en præcisering af reglerne på dette område.

4. Tilgængeliggørelse af pligtafleveret materiale

4.1. Gældende ret

Ved en ændring af ophavsretsloven i 2004 (lov nr. 1440 af 22. december 2004) blev der indført nye bestemmelser i ophavsretslovens §§ 16 og 16 a om eksemplar fremstilling og tilgængeliggørelse af ophavsretligt beskyttet materiale på arkiver, biblioteker og museer (ABM-institutioner). Bestemmelserne trådte i kraft den 1. juli 2005 og skal ses i sammenhæng med den ny pligtafleveringslov fra 2004, der trådte i kraft samtidig.

Det følger af § 16, stk. 5, at ophavsretten ikke er til hinder for eksemplar fremstilling af eksemplarer af værker i overensstemmelse med pligtafleveringsloven. I henhold til lovmotiverne omfatter bestemmelsen alle værker, herunder værker der er frembragt før den 1. juli 2005, og som allerede findes i ABM-institutionernes samlinger. Det er med andre ord ikke tidspunktet for kopieringen eller afleveringen, der er afgørende.

Efter § 16 a, stk. 1, er der en almindelig adgang til brug på stedet på ABM-institutionerne, når det gælder offentliggjorte værker. Det kan fx være musik, film, internetmateriale og radio- og tv-udsendelser. Brugen er begrænset til personligt gennemsyn og studium inden for den pågældende institution og kan ske ved hjælp af computere, infostandere, skærmterminaler, videomaskiner m.v.

§ 16 a, stk. 2, indebærer en indskrænkning i anvendelsen af stk. 1, idet pligtafleveret materiale alene må gøres tilgængeligt på de tre pligtafleveringsinstitutioner: Det Kongelige Bibliotek, Statsbiblioteket og Det Danske Filminstitut. Der eksisterer således ikke en almindelig adgang til at konsultere pligtafleveret materiale på landets folkebiblioteker.

Pligtafleveringsinstitutionerne må kun opstille et begrænset antal skærmterminaler, computere og lignende, som brugerne kan anvende til at konsultere pligtafleveret materiale. Institutionerne må ikke tage kopi af pligtafleveret materiale med henblik på, at andre biblioteker kan stille det pågældende materiale til rådighed med hjemmel i § 16 a, stk. 1.

§ 16 a, stk. 3, er en særlig bestemmelse om brug af pligtafleverede radio- og tv-udsendelser, film og internetmateriale (websites) til forskningsformål. Pligtafleveringsinstitutionerne har adgang til at udlåne eller sende pr. e-mail eller lignende sådanne pligtafleverede eksemplarer af værker til

forskningsformål. Det er en betingelse, at værkerne ikke kan erhverves i almindelig handel, herunder ved køb over internettet. Desuden må der ikke være tale om, at de tilsendte kopier blot erstatter indkøb af fx film, elektroniske bøger eller online-licenser på tidsskrifter.

Der skal foreligge en dokumenteret forskningsmæssig interesse, hvilket indbefatter forskere fra universiteter og andre højere læreanstalter (herunder ph.d-studerende). Overføringen online skal ske via sikre netværksforbindelser, og det modtagne materiale må ikke videresendes pr. e-mail til andre personer.

4.2. Baggrund

Der har været rejst tvivl om, hvorvidt adgangen til at stille pligtafleveret materiale til rådighed efter § 16 a, stk. 2 og 3, omfatter materiale, der ikke tidligere var omfattet af pligtafleveringsloven, fx radio- og tv-udsendelser, film og internetmateriale. I de pågældende bestemmelser henvises til eksemplarer af værker m.v., der er fremstillet eller afleveret i medfør af pligtafleveringsloven, hvilket kunne lede til den antagelse, at det alene er materiale, der er afleveret efter pligtafleveringslovens ikrafttræden, som kan gøres tilgængeligt i overensstemmelse med ophavsretslovens § 16 a, stk. 2 og 3.

4.3. Kulturministeriets overvejelser

Det er anført i motiverne til ophavsretslovens § 16, at bestemmelsen omfatter alle værker, herunder værker der er frembragt før ændringen af § 16 trådte i kraft den 1. juli 2005, og som findes i ABM-institutionernes samlinger. Det betyder, at materiale, der på det tidspunkt befandt sig i ABM-institutionernes samlinger, omfattes af § 16. Kopiering til pligtafleveringsformål i medfør af § 16, stk. 5, kan således også finde sted på grundlag af materiale, som er blevet afleveret til pligtafleveringsinstitutionerne før lovændringen i 2004.

Bestemmelserne i § 16 a om tilgængeliggørelse af materiale i ABM-institutionernes samlinger er nært knyttet til § 16 om eksemplarfremstilling. § 16 a skal læses i sammenhæng med § 16 om eksemplarfremstilling til bl.a. pligtafleveringsformål. De ovenfor nævnte lovbemærkninger, hvorefter eksemplarfremstilling til pligtafleveringsformål også omfatter værker, der er frembragt før pligtafleveringslovens ikrafttræden, har en mere generel karakter, som efter ministeriets opfattelse betyder, at også materiale, der er indgået til pligtafleveringsinstitutionerne før pligtafleveringslovens ikrafttræden, omfattes af de særlige tilgængeliggørelsesregler i § 16 a, stk. 2 og 3.

Ved lovændringen i 2004 var det lovgivers hensigt, at reglerne om pligtaflevering m.v., herunder reglerne om tilgængeliggørelse af pligtafleverede materialer, skulle gælde uanset tidspunktet for materialets frembringelse. Det afgørende er karakteren af materialerne, og der må derfor efter ministeriets opfattelse lægges vægt på, om materialerne falder inden for pligtafleveringslovens anvendelsesområde.

På den baggrund finder Kulturministeriet det ikke nødvendigt at stille forslag om præcisering af bestemmelserne i ophavsretslovens §§ 16 og 16 a.